

Diktator Hitler izsilil reorganiziranje avstrijske vlade

Kancelar Schuschnigg kapituliral, ko je Hitler zapretel z invazijo Avstrije. Dva zaveznika nemških nacijev dobila glavni poziciji v avstrijski vladi. Mussolini in Hitler sklenila novo kupčijo. Naciji na Dunaju proslavljajo zmago

DUNAJ, 16. febr. — Čez 2000 nacijev je bilo danes pomiloščenih in izpuščenih iz avstrijskih koncentracijskih taborišč, ko je reorganizirani avstrijski kabinet prevzel kontrolo nad usodo republike. Reorganiziranje vlade sta diktirala Hitler in Mussolini in prisilila kancelarja Schuschnigga na kapitulacijo. Izpuščenih nacijev je bila prva akcija reorganizirane avstrijske vlade, v kateri imajo Hitlerjevi pristaši velik vpliv.

Pariz, 16. febr. — Diktator Hitler je mobiliziral dvajset vojskih divizij nemške armade ob meji Čehoslovake in Avstrije in zapretel, da bo ta sila invadirala Avstrijo, če ne bo avstrijski kancelar Schuschnigg pristal na njegovo zahtevo glede reorganiziranja vlade. Tako se lasijo informacije, ki so prišle iz Pariza.

Schuschnigg se je udal pritiku in imenoval dva nova ministra, ki sta prijatelja nacistične Nemčije. To sta Arthur Seyss-Inquart in profesor Ardamovich. Prvi je dobil pozicijo notranjega ministra v Schuschniggovi vladi, drugi pa je bil imenovan za justičnega ministra.

General Wilhelm Keitel, ki je bil nedavno imenovan za vrhovnega poveljnika nemške armade, je podprl Hitlerjevo zahtevo, da morajo naciji dobiti dve tretjini več pozicij v avstrijskem kabinetu. Keitel je prepričan, da Schuschnigg o lojalnosti in zanesljivosti avstrijske armade, ki bo prišla pod popolno kontrolo nacistične armade, ni imel nobene podpore s strani organiziranega delavstva v demokratičnih državah kakor je ne zaslužita Mussolinijev režim v Italiji in Hitlerjev v Nemčiji, je dejal Matthew Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije. Wolla je eksekutivni svet ADF izbral za delegata, ki bo reprezentiral federacijo na konferenci Mednarodne zveze strokovnih unij v Oslu, Norveška. Konferenca se bo pričela 16. maja in na dnevnem redu bo vprašanje, ali naj mednarodna delavska organizacija sprejme v svoj krog ruske unije.

Woll je dejal, da ga je eksekutivni svet ADF instruiral, naj informira mednarodno delavsko organizacijo, da je Ameriška delavska federacija odločno proti sprejetju ruskih unij. Ako jih bo sprejela kljub opoziciji, bo ADF izstopila iz Mednarodne zveze strokovnih unij.

Hitlerjeva zahteva je bila v bistvu ultimatum. Zapretel je, da bodo nemške čete vkrakale v Avstrijo pri Kufsteinu, Solnodu in Linču. Schuschnigg se nekaj časa upiral in apeliral na italijanskega diktatorja Mussolinija, naj mu prisloži na pomoč, toda slednji je apel odklonil. Zdal se je izvedelo, da sta Hitler in Mussolini že prej sklenila kupčijo in Schuschnigg je moral kapitulirati.

Mussolini je obljubil Hitlerju, da ne bo oviral njegove akcije v Avstriji, če bo nemški diktator odprl generala Franca, vrhovnega poveljnika španske fašistične armade, z orožjem in municijo in fašistično ofenzivo na fronti pri Almeriji in Kartagini in ob obrežju južnovzhodne Španije. Po mnenju francoskega zunanjega urada ni bila ta kupčija v prilog Italiji, toda zaradi resne ekonomske situacije je moral Mussolini skleniti. Hitler, kakor vse kaže, je dobil vse, kar je hotel. S svojo potezo je izsilil "Anschluss" (zvezo) z Avstrijo.

Dunaj, 16. febr. — Avstrijski naciji pozdravljajo Hitlerjev napad, ki je prisilil kancelarja Schuschnigga na reorganiziranje vlade. Preobrat je prišel tri dni po sestanku med kancelarjem in Hitlerjem v Berchtesgadu. Bavarska. Kar niso mogli naciji doseči l. 1934 s krivim pucem in umorom kancelarja Dollfusa, so zdaj dosegli s legalnim načinom. To — pravijo naciji — je šele začetek. Arthur Seyss-Inquart, ki je

Stalin ne dobi opore pri ADF

Sovjetski režim ozirogošan

New York, 16. febr. — Apel diktatorja Stalina na delavce v vseh deželah, naj podprejo obrambni program Sovjetske unije in nudijo politično oporo Rusiji v slučaju sovražnega napada s strani kapitalističnih držav, so voditelji Ameriške delavske federacije ožigosali.

"Sovjetski režim ne zasluži nobene podpore s strani organiziranega delavstva v demokratičnih državah kakor je ne zaslužita Mussolinijev režim v Italiji in Hitlerjev v Nemčiji," je dejal Matthew Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije. Wolla je eksekutivni svet ADF izbral za delegata, ki bo reprezentiral federacijo na konferenci Mednarodne zveze strokovnih unij v Oslu, Norveška. Konferenca se bo pričela 16. maja in na dnevnem redu bo vprašanje, ali naj mednarodna delavska organizacija sprejme v svoj krog ruske unije.

Woll je dejal, da ga je eksekutivni svet ADF instruiral, naj informira mednarodno delavsko organizacijo, da je Ameriška delavska federacija odločno proti sprejetju ruskih unij. Ako jih bo sprejela kljub opoziciji, bo ADF izstopila iz Mednarodne zveze strokovnih unij.

Stavka v krznarski industriji prihaja

Unija predložila svoje zahteve

New York. — (FP) — Mednarodna unija krznarskih delavcev je obdoločila organizacijo delodajalcev Associated Fur Coat & Trimming Manufacturers, da hoče provocirati stavko z namenom, da potisne v bankrot male firme, ki imajo pogodbe z unijo.

Delodajalci so zapretili z izpitjem, ko jim je unija predložila zahteve in pogodbo, ki vsebuje provizije glede stabiliziranja industrije in zaposlenosti. Petnajst tisoč članov krznarske unije se bo udeležilo masnega shoda, na katerem bo padla odločitev glede oklica stavke.

Unija zahteva garancijo proti odslovlitvam, delovni teden 30 ur, enajst plačanih praznikov na leto, 20-urni delovni teden v sezoni manjših aktivnosti, zvišanje minimalne mezde 25 odstotkov in uposlitev določenega števila starejših delavcev v vsaki delavnici.

Letalska nesreča v Čehoslovaki

Praga, 16. febr. — Štirje letalci so se včeraj ubili, ko sta dve vojaški letali trčeli v zraku in treščili na tla v teku manevrov v bližini Milovice.

dobil pozicijo notranjega ministra, je osebni reprezentant diktatorja Hitlerja v Avstriji. Kot notranji minister bo kontroliral avstrijsko policijsko silo. Profesor Ardamovich, novi justični minister, je zagovornik tesnejše zveze med Avstrijo in Nemčijo.

Domače vesti

Nov grob v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Zadnje dni je tu umrl Frank Kranjc, doma od Ptuj na Stajerskem. V Ameriki je bil okrog 27 let in zapušča ženo, sina in tri hčere.

Domača kandidatka

Calumet, Mich. — Za občinsko blaginjičarko v tem mestu kandidira Anna Daley, rojena Musić, hči znanega rojaka Musića iz Raymboutowna. Kandidatka je vdova s šestimi otroki.

Ethin Kristan v Chicagu

Chicago. — Na proslavi 35-letnice kluba št. 1 JSZ, ki se vrši prihodnjo nedeljo popoldne v dvorani SNPJ, bo glavni govornik Ethin Kristan, urednik Cankarjevega glasnika v Clevelandu.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Te dni je umrl Karl Valič, star 52 let in doma od Sv. Križa pri Kostanjevici. V Ameriki je živel 24 let in tu zapušča dva brata. Bil je član društva 135 SNPJ. — Dalje je umrla Agnes Zunič, stara 57 let in doma iz Dubrave. V Ameriki je bila 24 let, 19 let vdova in tu zapušča sina, brata in sestro. — Trgovca George Mlaček si je po nesreči zlomil nogo in nahaja se v domači oskrbi.

Naval na jetnišnico v Mehiki

Več oseb ranjenih v bitki z vojaštvom

Tia Juana, Mehika, 16. febr. — Drhal 800 moških in žensk je navalila na tukajšnji jetnišnico, katero je delno uničila, zažgala vladno poslopje in zapretila jetniškim paznikom, da jih bo obsila, v poskusu, da potegne moža, ki je bil obtožen posilstva in umora osemletne deklice, iz ječe, da ga linča. Proti drhali je bilo poslanih tisoč vojakov, da jo razprše. V bitki, ki je sledila, je bilo izmenjenih skoraj tisoč strelcev in krogel so ranile dvanajst oseb.

General Manuel Contreras, poveljnik vojaškega oddelka, je zaman apeliral na množico, naj se razide. Njegovo zagotovilo, da bo morilec kaznovan, ni pomirilo drhali. Policijski urad, jetnišnica in federalno poslopje so bili delno uničeni. Sedemdeset jetnikov, med katerimi so bili trije Američani, je bilo odpe-

Nemčija in Rim pretrgata konkordat?

Odgovor na napad nemškega kardinala

Berlin, 16. febr. — "Konkordati spadajo v zgodovino, ker niso več v skladu z idejami totalitarne državne suverenitete, temveč samo še z idejami srednjega veka, dobe liberalistične demokracije."

Tako piše Schwarzes Korps, glasilo Schutzstaffela, Hitlerjeve osebne straže, v včerajšnji izdaji. Iz tega sklepajo, da so močne nacistične sile na delu, da Nemčija prekliče konkordat, ki ga je l. 1933 sklenila z Vatikanom. Članek je odgovor kardinalu Michaelu Faulhaberju, ki je zadnjo nedeljo obtožil nacije, da hočejo uničiti katoliško cerkev v Nemčiji in krščanstvo, da so naciji prav taki sovražniki krščanstva kakor ruski boljševiki.

"Vprašanje konkordata je zdaj v ospredju," piše nacistični list. "Nihče ne more trditi, da ke konkordat zveza Nemčijo z Vatikanom za vse čase. Samo oni, ki mislijo, da se mora država podvreči cerkvi, trdijo nasprotno."

Capone ni blazen, pravi zdravnik

Washington, D. C., 16. febr. — Alphonso Capone, najbolj notoričen ganež v dobi prohibicije, ni blazen. Tako se glasi poročilo, ki ga je včeraj prejel federalni justični departament. Cikaški ganež, ki je bil obsojen v desetletni zapor na obtožbo neplačevanja dohodninskega davka in se nahaja v federalni jetnišnici na otoku Alcatrazu v bližini San Franciscu, Cal., je bil temeljito preiskan po zdravniških in psihiatrskih, ki so ugotovili, da je zdrav. Govorice, da je zblaznel, so se pričele širiti, ko je nedavno zbolel in so ga morali odvesti v bolnišnico.

Nova politična kriza v Indiji

Patna, Indija, 16. febr. — Ker je angleški governer odbil zahtevo voditeljev Vseindijskega kongresa, naj izpusti vse politične jetnike iz ječe, je s tem povzročil novo politično krizo. Dve provinci vladni sta v znak protesta resignirali. Voditelji indijskih nacionalistov so na svoji seji v Haripuru, provinca Bihar, zapretili, da bodo sildile ostavke vlad v štirih drugih provincih, če ne bodo angleške avtoritete izpustile političnih jetnikov iz ječ.

Ijanih na varno predno je drhal zažgala jetnišnico, nakar je bilo oklicano obsedno stanje.

ODPOR PROTI VOJAŠKI DIKTATURI NA JAPONSKEM

Glavna politična stranka pobija mobilizacijski načrt

NAPAD NA KITAJSKO MESTO

Tokio, 16. febr. — Napori japonske vlade, da pride dožela pod vojaško diktaturo na podlagi načrta splošne mobilizacije, so izzvali opozicijo pri voditeljih minseitske stranke, ki ima večino v parlamentu. Voditelji naglašajo, da bi vlada dobila diktatorsko oblast, če bi parlament sprejel načrt splošne mobilizacije, in suspendirala ustavo.

Načrt je pobijal Tokio Asahi, vodja minseitske stranke. "Provizija v načrtu, ki določa vladno kontrolo orožne in municijske industrije kakor tudi delavcev, pomeni, da bo vlada določala mezde in prepovedala stavke," je rekel Asahi. Asahiju je odgovoril Masao Taki, načelnik vladnega načrtnega odbora. Dejal je, da zdaj, ko se je Japonska zapletla v konflikt s Kitajsko, ni časa za razprave glede ustave in o vprašanju privatne lastnine.

Cengčev, Kitajaka, 16. febr. — Dvanajst japonskih letal je včeraj napadlo to mesto z bombami, ki so ubile in ranile okrog tisoč ljudi, med temi veliko otrok in žensk in otrok. Bombe so porušile okrog 600 hiš in drugih objektov.

Veliko število ranjenec je dobilo pomoč v kitajsko-ameriški bolnišnici. Velika mednarodna nasebina v Cengčevu, v kateri je tudi mnogo Američanov, ni bila napadena, toda angleški poslanik v Hankovu je odredil evakuacijo angleških podanikov, ker je nevarnost, da bodo Japonci ponovno bombardirali mesto.

Telegrafske in telefonske komunikacijske zveze so bile uničene kakor tudi električna centrala. Mesto je sedaj brez elektrike. Postaja Peking-Hankov železnice je bila delno razdejana.

Sanghaj, 16. febr. — Dve japonski vojaški koloni, ki operirata v severnem delu province Honan, sta se približali Cengčevu in Kaifengu, glavnemu mestu te province. Dolina ob Rumenu reki, ki deli severno Kitajsko od južne Kitajske, je postala glavna obrambna kitajska črta. Kitajske čete so se pričele umikati pod silnim pritiskom japonske vojne mašine. Razbile so mostove nad Rumeno reko in železniške proge, da ustavijo prodiranje Japoncev.

Francoski jeklarji zapretili s stavko

Francoska vlada dobila ultimatum

Pariz, 16. febr. — Čez 30.000 jeklarskih delavcev v severni Franciji je naslovilo premierju Chautempsu ultimatum, da mora pritiskati na jeklarske magnate, da zvišajo mezde v prihodnjih 36 urah; če tega ne bo storil, bo oklicana stavka. Voditelji jeklarske unije so posvarili Louisa Frossarda, notranjega ministra, da so jeklarji pripravljeni na akcijo.

Jeklarji zahtevajo zvišanje mezde 11 1/2 %, delodajalci pa so jim obljubili samo pet odstotkov. Sedaj prejema pet in pol franka na uro (okrog 18 centov). Včeraj se je vršil masni shod jeklarskih delavcev v Lilleu, kjer so se odločili za oklice stavke kljub apelu voditeljev, naj odlože akcijo do četrta. V stavki, če bo izbruhnila, bodo prizadete tovarne Escout Co. in Cail Canon Co., v katerih delujejo municijo in podmornice. Tovarne obeh družb so bile nedavno podžaljene.

Zahteva jeklarskih delavcev je bila predložena vladi, ko se je vršila razprava v državni zbornici o zakonskem načrtu, ki naj bi preprečil konflikte med delavci in delodajalci. Ta načrt pobija levčarji in konservativci. Leon Jouhaux, tajnik Splošne zveze delavskih unij, je izjavil, da je njegova organizacija proti zakonskemu načrtu.

Minimalna mezda v pralnicah v N. Yorku

22.000 žensk uposlenih v pralnicah

New York. — (FP) — Znaki kažejo, da bo država New York prva dobila zakon minimalne mezde v pralnicah. Zagotovilo, da bo zadevni zakonski načrt sprejet v državni zbornici, je bilo dano na konferenci Ženske strokovne unije lige.

Walter Frank, načelnik odbora za minimalno mezdo, je povedal članicam omenjene organizacije, da je državni delavski departament priporočil načrt v sprejetje in da ga podpirajo delavske organizacije in celo nekateri delodajalci. Načrt določa minimalno tedensko mezdo \$14 ne glede na to, koliko ur delavka dela v tednu.

Zaščitništvo, ki se je vršilo o tem načrtu, je pokazalo, da je bil povprečni letni zaslužek delavk v pralnicah \$700. V pralnicah v državi New Yorku je uposlenih okrog 22.000 delavk.

"Predvsem hočem naglasiti, da garantirana minimalna tedenska mezda \$14 ni zadostna," je rekel Frank. "Uverjen pa sem, da določitev minimalne mezde v industriji, v kateri je bilo izkoriščanje delavk neznosno, je korak naprej in temu bodo sledili drugi."

Unija prodajalcev dobila zaprto delavnico

New York. — Prva pogodba, ki določa zaprto delavnico v veletrgovini, je bila pravkar podpisana med unijo Department Store Employees in Hearn Co. Pogodba krije čez 2000 delavcev, ki so uposleni v trgovini te firme. Dogovor med unijo in firmo je bil dosežen pred enim letom, ko je firma zvišala mezde 20 odstotkov. Nova pogodba, ki je posledica tega dogovora, vsebuje provizije glede zaštite starostnih pravic in imenovanja odbora, ki bo reševal vse pritožbe, ki se pojavijo. V odboru bodo imeli delavci in družba enako reprezentacijo, za načelnika pa bo izbrana nepriestranska oseba.

AMERIKA SE PRAVLJA NA VOJNO Z JAPONSKO?

Senator Johnson pravi, da Roosevelt nekaj skriva

"SPORAZUM" Z VELIKO BRITANIJO

Washington, D. C. — (FP) — Rooseveltova poslanica kongresu, v kateri je naglasil potrebo gradnje novih bojnih ladij, in opazke angleškega zunanjega ministra Edena o kooperaciji med Ameriko in Anglijo pri jačanju oborožene sile na morju, so povzročile ugibanja in razburjenje v javnosti. Senator Johnson iz Californije je zahteval od Rooseveltove administracije, naj poda odkrito izjavo glede ameriške zunanje politike.

Senator Pittman, načelnik senatskega odbora za zunanje zadeve, je odgovoril Johnsonu, da zunanja politika Rooseveltove administracije ni zagonetka; da se Amerika v prvi vrsti briga, da reši svoje probleme in da nima zvez, ki bi jo potegnile v konflikt v prilog kateri zunanji državi.

Johnson se ni zadovoljil s tem odgovorom. Opozoril je Pittmana na aktivnosti Normana Davisa, "posebnega Rooseveltovega poslanika", ki propagira vojno zvezo z Anglijo. Zahteval je tudi, naj Pittman pojasni, kaj je Roosevelt mislil, ko je v svojem čkaškem govoru poudarjal potrebo karantene nekaterih držav.

Senator Borah je tudi mnenja, da je Anglija s svojo propagando uspela in pridobila Roosevelta na svojo stran. Ako bo Japonska napadla Hongkong, angleško kolonijo na Daljnem vzhodu, kar je prikrito namignila, tedaj bo Amerika prisločila na pomoč Angliji. Nedavno je bilo naznanjeno, da bodo ameriške bojne ladje sodelovale z Anglijo pri pomorskih demonstracijah pri Hongkongu. Borah iz tega sklepa, da je bil dosežen sporazum med Anglijo in Ameriko.

Senator Homer T. Bone je v svojem govoru po radiu dejal, da vojna med Japonsko na eni strani in Anglijo ter Ameriko na drugi prihaja. Oni, ki vodijo in določajo mednarodno politiko, ne zaupajo ljudstvu.

Državni tajnik Cordell Hull je kritikom odgovoril, da je ameriška zunanja politika odprta knjiga, zato pojasnila niso potrebna. Istočasno je kongresnik Maury Maverick, progresivec iz Texasa, napadel predloženo zakonodajo, ki naj bi odpravila kopčenje profitov v vojnem času, kot največjo prevaro in sleparijo.

Anglija zgradi 60 novih bojnih ladij

London, 16. febr. — Thomas Inskip, minister narodne obrambe, je včeraj naznačil, da bo Anglija zgradila 60 novih bojnih ladij v tem letu. Angleški parlament je dovolil \$7.500.000, 000 za financiranje oborožitvenega programa, ki mora biti izveden v petih letih. Poleg novih bojnih ladij bo Anglija zgradila v prihodnjih dveh letih čez 800 bojnih letal.

Ofenziva španskih lojalistov pri Teruelu

Hendaye, Francija, 16. febr. — Španske ljudske čete so pričele z novo ofenzivo v teruelškem sektorju v vzhodni Španiji. Vlado poročilo pravi, da so zasedle več novih pozicij na tej fronti.

Slika kaže most pri Niagarskih vodopadih, ki se je porušil vled silnega pritiska lednih plošč.

Vesti s Primorskega

Premogovniki v Labinščini

V okvirju jadranskega zemljepisnega društva je dr. Guido Serge nedavno predaval o italijanski premogovni industriji v Italiji. Dr. Serge je predsednik družbe ACI (Azienda Carboni Italiani), ki ima monopol na ves italijanski premog, ki ga kopljejo v Istri, v Sardiniji in drugod. Doslej je razpolagala z osnovno glavnico 100 milijonov lir. Vprav pred kratkim pa je italijanski uradni list objavil dekret, s katerim se ji glavica poviša najprej na 160 in naknadno po potrebi na 200 milijonov. Pri tem je dopuščena udeležba denarnih zavodov in zavarovalnic do višine 40% osnovne glavnice. Ostalo mora biti državni kapital.

Dr. Serge je v svojem predavanju splošno razvil Mussolinijev načrt o popolni eksploataciji italijanskih premogovnikov. V treh letih naj bi se italijanski premogovniki toliko razširili, da bi bilo mogoče 40% vseh italijanskih potreb po premogu kriti z njihovo produkcijo. Ta produkcija naj bi znašala 4 milijone ton rjavega premoga iz Labinščine v Istri in v Sardiniji lignita ter 3 milijone ton drugih slabih vrst lignita in šote. Iz lignita in šote naj bi se pridobil bencin. Po računih in poizkuhi strokovnjakov bi bilo mogoče iz 1 milijona slabše vrste lignita zdestilirati do 60.000 ton bencina ter razne druge stranske produkte. Z lastno produkcijo premoga, bencina in električne energije ter z albarskim petrolejem bi si mogla Italija pridobiti zaloge, s katerimi bi si v tem pogledu vsaj začasno zagotovila popolno neodvisnost od tujine. Stalni primanjkljaji v trgovinski bilanci pa bi se vsekar zmanjšali za letnih 600 milijonov lir.

Rudniki v Labinščini so bili v zadnjem času znatno povečani. Raziskovanja tal okrog Plomina so pokazala, da jih bo mogoče v doglednem času razširiti še na okolico Plomina. V Labinščini sta bila zgrajena dva nova jaska v globino več sto metrov, ki se bosta začasno uporabljala le v prevozne svrhe, pozneje pa se bodo nanizali novi rovi, ker so ob njih našli nove sklade premoga. Ko se bodo zgradili tudi rudniki okrog Plomina, bo imela Istra že tri skupine premogovnikov z normalno produkcijsko kapaciteto po 600.000 ton premoga na leto, ki pa se bo mogla zvišati tudi na 800.000. Že sedaj so premogovniške naprave toliko dograjene in izpolnjene, da je mogoče pridobivati po 80.000 ton premoga na mesec, vendar pa ta maksimalna količina praktično nikoli ne bo dosežena. Labinjski premog so pričeli v zadnjem času uporabljati tudi že na italijanskih železnicah, predvsem na progah Florenca-Pisa in Grosseto-Rim. Zato pa so morali pri železniških strojih bakrene peči, ki jih labinjski premog zaradi žvepla, katerega ni mogoče docela izločiti iz njega, pokvari, zamenjati z železnimi. Tudi v Sardiniji so našli nova ležišča premoga, ki pa je nekoliko slabši od labinjskega. Zato pa ga je precej več, nego v Istri.

Nova žrtev granate. V Podgozdu, mali vasi, ki pripada grgarski občini, se je pripetila huda nesreča manjši skupini zbiralec granat. Vsa družba, 35 let stari Alfred Sušmelj, 30-letni Stanko Rijavec in njegov 27-letni brat Lojze, je z združenimi močmi skušala razstaviti grana-to večjega kalibra, ki so jo našli v bližnjem gozdu. Kakor se zmerom doslej v takih žalostnih primerih je zaradi njihove ne previdnosti nastala eksplozija, zaradi katere je bil Rijavec Lojze ubit, njegova tovariša pa težko ranjena. Ljudje so jim pritegli nemudoma na pomoč. Oba ranjena so takoj odpeljali v go-rsko bolnico. Sušmelju je od-trgalo levo nogo, Rijavcu pa zmečkalo desno lečnico in mu iz-bilo oko. Njuno stanje je zelo resno. Truplo nesrečnega Loj-za Rijavca so prepeljali v grgar-sko mrtvašnico. Na tamkaš-njem pokopališču je bil v soboto pokopan.

Pod ruševinami starega zidu

je nesrečno končal svoje življe-nje 34 let stari delavec Lojze Se-balj z Reke. Med novo rafine-rijo mineralnega olja in nekda-njo čistilnico rize na Reki je do zadnjih dni stal star dobre tri metre visok zid, ki se je v četr-tek na lepem podrl. Tik pod njim je bilo v rafineriji zaposlenih več delavcev. Ko se je zid začel podirati, je večina delavcev od-skočila, Seblja in še nekega nje-govega tovariša pa je kamenje zasulo. Naglo so jima priskočili na pomoč. Za Seblja je bilo pre-kasno. Velik kamen mu je zdro-bil lobanjo. Njegovega tovariša pa so našli še pri življenju in so ga odpeljali v reško bolnico. V soboto so Seblja pokopali ob ude-ležbi vsega delavstva.

Ustreljen begunec. Pred dne-vi je iz pulskih zaporov zbežal 53-letni težak Ivan Forčiasini. Vprav ob zaključku procesa, v katerem je bil zaradi tihotapstva obsojen na 2 leti in 3 mesece je-če, ko so ga skupno z nekim dru-gim obsojencem že nameravali prepeljati v puljsko ječo, mu je uspelo zbežati. Dva dni se je potikal okrog, medtem ko so ga karabinjerji iskali po mestu in vsej okolici. Nazadnje so ga v sredo dopoldne izsledili. Na periferiji mesta se je skrivil v neki se-nik. Oddelek karabinjerjev je senik obkolil, trije orožniki pa so se odpravili nanj. Tedaj se jim je mož, ki se njegovim po-zivom, naj se jim preda, ni odzval, začel braniti z vilami, ki jih je našel na seniku. Neki karabi-njer je pograbil revolver in s tremi strelji podrl begunca, da je onesveščen obležal. Nemudoma so ga prepeljali v bolnišnico, to-đa že dan nato je podlegel po-škodbam.

Kmečke posojilnice v likvidaciji

Odkar je v veljavi zakon o kmečkih in obrtniških posojilni-cah in še posebej zakonski de-kret o državnem nadzorstvu nad denarnimi zavodi, se je proces likvidacije kmečkih posojilnic in hranilnic po deželi zelo pospešil. Likvidacija vsake posamezne iz-med njih traja običajno zelo dolgo, kjer se pa zaključil, prevza-mejo večinoma večji mestni za-vodi njene posle. Po podatkih iz italijanskega uradnega lista je bilo likvidiranih ali pa je še v likvidaciji okrog 40% posojilnic in hranilnic v obalni Istri in v furlanskih krajih.

Vse ostale so se deloma že, de-loma pa se bodo morale že pri-lagoditi lani noveliranemu za-konskemu dekretu o kmečkih in obrtniških posojilnicah in hranilnicah ter dekretu o nadzor-stvu nad hranilnimi vlogami in kreditom. Po prvem se morajo vse hranilnice, ustanovljene na zadružni podlagi, presnovati v kolektivne družbe, če so njih jamstva neomejena, ali pa v del-niške družbe, če so omejene. Pri-teh mora vsak posamezni član jamčiti za družbene dolgeve naj-manj v 10 kratnem znesku no-minalne vrednosti subskribira-nih delnic. Posojilnica mora ime-ti najmanj 30 članov in razpo-lagati z osnovno glavnico vsaj 30.000 lir. Od letnega čistega dobička mora najmanj 90% pre-nesti v rezervo in vsaj 10% vseh hranilnih vlog mora naložiti v

državne ali po zakonu njim ena-kovredne vrednostne papirje. Območje posojilnice se sme raz-tezati kvečjemu na področje ob-čine, v kateri ima sedež.

Zakonski dekret določa nade-lje stalno nadzorstvo inspekto-rata za obrambo hranilnih vlog in kredit, ki mora biti stalno zastopan v njenem nadzorstve-nem odboru. Zakonski dekret ne pozna stečajev, nego določa poleg začasne prisilne uprave v nekaterih primerih neposredno likvidacijo. Likvidacija je nuj-na, če posojilnica ne izpolnjuje določb zakonskih dekretov ali svojih pravil, če znaša izguba njenega premoženja preko 1/3 njene glavnice, pa se ta ne ob-novi, in še v nekaterih drugih primerih. Omenjeni inspekto-rat ima pravico imenovati komisarja z likvidacijo posojilnice in nadzorstveni svet, sestavljen iz treh članov. Komisarju pri-tiče po dekretu posebna plača, nekakšna odškodnina pa tudi članom nadzorstvenega sveta. Dohodki likvidacijskih komisar-jev znašajo povprečno po 1500 do 2000 lir na mesec. Vsakih 6 mesecev potečejo njihovi služ-beni roki, ki pa se smejo podaljšati le še za prav toliko časa.

V poslednjem mesecu je bila odločena likvidacija nadaljnjih dveh posojilnic, in sicer Kmečke posojilnice v Libušnji ter poso-jilnice in hranilnice v Lovranu pri Opatici. Pri prvi so bili imenovani za likvidacijskega ko-misarja Rafael Cirenei, katere-mu so kot nadzornike dodelili Cezarja Baderja, Josipa Celono in Antona Saltinija, pri drugi pa Bruno De Perico in za nadzorni-ke dr. Ramiro Cella, Valerija Tordijo in Pasquale Ceresola. Pri dveh posojilnicah—v Izoli, ki je v likvidaciji od l. 1936, in v Laniškem Slumu, ki je prav tako že nekaj časa v likvidaciji—pa sta bila Dominik Bettoso odnos-no Bruno Pelizzari imenovana za nova člana njunih nadzorstve-nih odborov.

V Lozicah pri Vipavi je umrl po kratki bolezni posestnik tam-kašnje najstarejše domačije Edvard Zvanut. Bil je daleč na okrog znan in priljubljen zaradi svoje šegavosti in nesebičnosti ter ljubezni do pesmi. Na zad-nji poti ga je spremljala velika množica njegovih rojakov in znancev iz bližnjih in daljnih krajev. Ljudje so mu grob po-krili s cvetjem.

V Postojni so pred dobrim te-dnom dni pokopali Stanislavo Rebčevo iz Koc pri Slavinu. Umrla je v cvetu svoje mladosti v bolnišnici, kamor se je zatekla iskat zdravja, ki ga ni več našla.

Aretacija. V Rutah pri Gra-hovem so karabinjerji aretirali 39-letnega Franceta Droleta in ga ovedeli v toliminske sodniške zapore. Za Droletom je sodišče izdalo že dve tiralici. Pred me-seci je bil Drole ponovno obsojen na nekaj mesecev zapor, ker se je brez potnega lista odpravil čez mejo. Skupno s prvo kaznj-jo bo moral sedaj 10 mesecev prebiti v zaporih.

Davek na samce. Davščine na samce so se letos nekoliko po-višale z 2% doklado v korist ob-činskih podpornih ustanov. Os-novni davek znaša po 115 lir za samce od 25. do 30. leta, po 155 lir za samce od 30. do 55. leta in po 85 lir od 55. do 65. leta staro-sti. Letos bo treba k temu do-

Gonja proti delav-skemu voditelju

Brophy zahteva, da kon-gres zasliši Bridgesa

Washington, D. C. — (FP) — John Brophy, direktor Odbora za industrijsko organizacijo, je v pismu, katerega je naslovil članom delavskih in trgovskih obojev obeh kongresnih zbor-nic, zahteval, da zaslišajo Har-ryja Bridgesa, pokrajinskega direktorja unij CIO na zapadu in predsednika unije pristani-ških in skladišnih delavcev, Bridgesa, ki ni ameriški držav-ljan, proti deportaciji.

Nedavno je senator Copeland, demokrat iz New Yorka in na-sprotnik Rooseveltovega "new deala", kot načelnik trgovinske-ga odseka odredil zaslišanje proti Bridgesu. Slednji je bil obdolžen, da je komunist in da propagira strmoglavljenje vlade z oboroženo silo. Bridgesov ap-pel, naj mu odsek dovoli, da na-stopi pred njim v interesu last-ne obrambe in pobje obdolžitve, je bil odklonjen.

"Ne glede na vprašanja v zvezi s predlagano zakonodajo, o kateri se vršijo zaslišanja, je odklonitev apela Bridgesa, naj ga člani kongresnih odsekov za-slišajo, da ovreže težke obdolži-tve, čudno", pravi Brophy v svo-jem pismu. "Stvar je velike va-žnosti in doumeti ne morem vzro-ka, zakaj so člani odsekov odklonili apel."

Brophy je poslal to pismo po-tem, ko je senatni odsek soglas-no sklenil, da se zaneše v zapis-nik izjava, da Joseph Curran, vodja organiziranih mornarskih delavcev na vzhodu, ni komu-nist. Sklep je bil sprejet po-tem, ko je Joseph Ryan, pred-sednik Mednarodne zveze pri-staniških delavcev, organizacije ADF, izjavil pred člani odseka, da je Curran komunist in na plačilni listi komunistične stran-ke.

Program religij del raztegnjen

Protesti delavskih orga-nizacij dobili odmev

Washington, D. C. — (FP) — Učinkovitost številnih protestov proti omejitvi gradnje religijnih del, ki prihajajo v Washington iz vseh krajev, se je že pokazala. Uradniki federalne religijne administracije so izjavili, da se bo število pri gradnji religijnih

plačati še po 0,65, 0,80 odnosno 0,45 lire davčne doklade. Davek plačujejo podjetniki in njihovi samski nameščenci v enakem razmerju. Te dni so bili deloda-jalci opozorjeni, da morajo v davčnih prijavah označiti skup-ne zneske omenjenih davčnih do-klad.

V Abesinijo je odpotoval pred dnevi iz Trsta nov oddelek kara-binerjev. Z vlakom so krenili v Neapelj, kjer se bodo vkrcali skupno z drugimi orožniki na ne-ko ladjo, ki jih bo prepeljala v Masavo. Kakor običajno, so jih pospremil na postajo z godbo in zastavo. Oddelek je štel 108 mož.

Ambulančni voz, ki so ga kupili Kitajci v New Yorku in poslali na Kitajsko.

projektov uposlenih delavcev povečalo na dva milijona v fe-bruarju.

Ekspanzija religijne programa predvideva povečanje izdat-kov na \$185.000.000 na mesec. V zadnjih šestih mesecih so stroški znašali manj ko \$100.000.000 na mesec. Številke kaže-jo, da je bilo od vsote \$1.050.000.000, ki jo je kongres dovolil za gradnjo religijnih del v tem fiskalnem letu, potrošenih \$662.332.925 v zadnjih šestih mese-cih.

Uradniki federalne religijne ad-ministracije upajo, da se bo go-spodarska situacija izboljšala čez nekaj tednov, da bodo indus-trijske aktivnosti oživele in pri-vatna podjetja uposilila del arma-de brezposelnih. V obratnem slučaju ni upanja, da bi se stroš-ki oskrbe brezposelnih znižali.

Unije Odbora za industrijsko organizacijo in Ameriške delav-ske federacije so zavzele stališ-če, da mora federalna vlada najti sredstva za financiranje oskrbe brezposelnih delavcev, ki ne morejo dobiti zaslužka v pri-vatnih industrijah. Rudarska u-nija UMW je na svoji konven-ciji sprejela resolucijo, ki poziva kongres, naj dovoli milijard dolarjev za gradnjo religijnih del v tem fiskalnem letu in dve milijardi v prihodnjem fiskal-nem letu.

Voditelji rudarske unije so na konvenciji poudarjali, da mora kongres dovoliti dodatno vsoto za financiranje programa grad-nje religijnih del, ker ni nobenega znamenja, da bi se armada brez-poselnih zmanjšala. V novem-bru je bilo pri religijnih delih upo-slenih 1.500.000, ob koncu janua-ria pa je število poskočilo na 1.831.961.

Oboroženi mir vodi v katastrofo

Nezaupanje med državami se veča

Se nedavno je veljalo načelo, da je jamstvo miru v tem, če se države razorožijo. To je logična misel. Bolj in bolj pa se se krši-le mednarodne pogodbe, vojne so se vršile in se še vrše proti me-dnarodnemu pravcu, ne da bi drža-ve Društva narodov, ki so pakt podpisale, kaj posebnega ali od-ločnega napravile proti kršitvam veljavni pogodbi, čeprav bi to lahko storile. Velešile so imele drugačno politiko, politiko, ki iz-haja iz drugih vsaki lastnih in-teresov, ne pa onih splošne in-teresa. Čuvale so vsošlele le sa-me sebe in napravljale rajši kup-čije z onimi, ki so kalili mir ali kršili mednarodne pogodbe in mednarodno pravdo.

To ravnanje velešile je onemo-gočilo pozitivno delovanje Društva narodov, vilo nezaupanje malim državam do svetosti pak-ta Društva narodov in obenem dajalo in še daje potuho vojnim hujšakcem in vojni industriji, ki imajo eni najboljše poli-tično konjunkturo, eni pa never-jetne dobičke.

To so vzroki današnje psiho-ze nezaupanja in logična posledica je agitacija kapitalizma za strahno oboroževanje, ki mora pokreti še tista narodna, kultu-rna in druga dobra, ki jih danes narodi imajo.

Po vseh državah znaša prora-čunski redni vojni kredit od ene četrtine do ene tretjine prorač-una in tudi več. Poleg rednih kre-ditov pa votirajo države milio-ne in celo milijarde še izrednih kreditov v vojne namene. An-

glija bo imela najboljše oprem-ljeno vojsko. Prav sedaj gradi sto vojnih ladij.

Vsak vojak bo imel strojnico, majhne tanke grade, topove, ki bodo streljali 32 kilometrov da-leč. — Tako se je bahal angleš-ki vojni minister Hore Bellsha. Z enako vneto se oborožujejo Zedinjene države. — Milijarde dovoljujejo v vojne namene A-merikanci, češ, da hočejo ščititi mir kakor Anglija in vse države. Ali morda ni to početje virtuoz-na umetnost varanja javnosti, dejansko pa le priprava na vojni, ki jo hoče izvesti kapitali-zem, kadar bo menil, da donese krvava igra najmočnejšim do-volj dobička? Za šalo se ne ob-orozujejo države.

V isti sapi, ko navedene in druge države kujejo v zvezde "o-boroževani mir", je pa zaskrbe-lo tudi Italijo. — Italija ve, da se Anglija oborožuje v varstvo svojih morij in tudi Sredozem-skega morja. Zato je izdala nov gradbeni program vojnih ladij. Po tem programu bo Italija ime-la 1941 227 raznih vojnih ladij neglede na drugo oborožitev, ki je ogromna.

Strahno oboroževanje pomeni, da vse mirovne, gospodarske in pomirjevalne akcije zaupanja med državami se doslej niso po-globile ali utrdile, marveč so le povečale med državami disonan-co in ljubosumje. — Pospeševan-je in povečevanje furije in tek-me v oboroževanju v letu 1938. nam to potrjuje.

Kakor še nikoli, je danes res-no vprašanje: ali hoče kapitali-zem res uničiti vsa dobra z mrt-vimi investicijami v oboroževa-nju ali pa hoče te svoje investi-cije obrestovati z novim, negoto-vim in strašnim prelivanjem ljudske krvi? Če ne letos, pa drugo leto, v petih letih?

Ne dvomimo, da bi kapitalisti-čni politiki, če so še količjak sa-mostojni, ne poznali te logike. O tem ni dvoma. Vsekakor pa pre-malo mislijo na današnje razme-re. V zmoti so, če mislijo, da bo-do bele, rujave, črne ali zelene diktature v stanu voditi nove vojne. Dokončna izčrpanost na-rodov, ki se danes tako naglo vr-ši, potem takozvana "moderna kultura", s katero vzgajajo ne-svobodno narode prej k posuro-velosti po nekih pravilih dikta-torske fatamorgane, so pogoji za razrvanost človeškega duha, ki ne more biti več ne stalen, ne vdan, ampak divji, ki porabi prvo priliko, da se otrese duhov-nega in telesnega robstva. V tem tiči strahna bodočnost ljudi, ki se danes igrajo s človeškim duhom in ponujajo na prodaj člo-veško kri bolj in bolj očitno.

Nobenega drugega gesla ni

proti tej okuženi dobi kakor boj za svobodo in demokracijo, boj proti vojni in boj proti javnim in akritim vojnim hujšakcem. Ta boj je danes kulturna potre-ba, potrebna je svoboda duha in volje, potreben mednarodni spo-razum v mednarodni demokraci-ji, ki naj se sklepa brez novih mednarodnih verižnikov in ve-rižnikov v zadnji svetovni vojni. Socialistično delavstvo to za-hteva in z njim tudi vsi narodi.

Nameščenka ame-riške firme areti-rana v Moskvi

Moskva, 15. febr. — Nadeja Radunska, nameščenka v ura-du American International News Service, je bila aretirana, ko je sovjetska tajna policija vdrila v njeno stanovanje. Tajna policija je tudi aretirala tajnico Franca Vaseka, dopisnika nekega češke-ga lista. Radunska je že druga nameščenka ameriške firme, ki je bila aretirana v Moskvi. V zadnjem novembru je policija prišla Tatijano Sofiano, usluž-benko v moskovskem uradu Ru-sko-ameriške trgovske zbornice.

Dolga stavka v lekarnah končana

New York. — Sedem tednov trajajoča stavka v 57 lekarnah Whelan Drug Co. je bila kon-čana, ko je družba priznala uni-jo Retail Drug Store Employes in podpisala pogodbo. Ta dolo-ča zvišanje plače, ohranitev sta-rostnih pravic, odslužitev stav-kokazov, ponovno uposlitev vseh stavkarjev in ustanovitev odbo-ra za reševanje pritožb.

Izplačevanje delavske odškodnine v N. Yorku

Albany, N. Y. — Vsota \$897.345 je bila izplačana delavcem, ki so se poškodovali preteklo le-to, pri delu v industrijah te drža-ve, na podlagi državnega od-škodninskega zakona. Tako po-roča državni delavski depart-ment, ki tudi pravi, da je bilo 3618 delodajalcev kaznovanih zaradi kršenja delavskih zaka-nov.

Sedeča stavka na angleškem parniku

Corpus Christi, Tex. — Mor-narji na angleškem tovornem parniku Clydefield so "obsedeli" v znak protesta proti mezdni redukciji.

Člani sovjetskega parlamenta, ki reprezentirajo narodnosne skupine. Slika je bila vzeta pred otvoritvijo zasedanja parlamenta v Kremliu.

V Jugoslavijo

SAMO 7 DNI

če potujete na ekspretnih parnikih:

BREMEN - EUROPA

Brzi vlak ob Bremen in Europa v Bremerhaven
zajemlj udolno potovanje do Ljubljane

Alli potuje s priljubljenimi skrom. parniki:

COLUMBUS

HANSA - DEUTSCHLAND

HAMBURG - NEW YORK

Izborne železniške zveze od Cherbourga, Bremena ali Hamburga.

Strokovnjaški nasveti glede vizejev za priseljenca in obiskovalce.

Za poštena vprašanja lokalnega agenta ali

130 W. Randolph St. Chicago, Ill.

HAMBURG-AMERICAN LINE

NORTH GERMAN LLOYD

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opitogom—Pisatelj Vladimir Levitš

"Nikoli, nikoli ne bom verjela," je vročkrvno blebetala Nastja, "da bi babice pobirale majhne otroke na vrtu med zeljnimi gredami. Zdaj je že zima, gred ni več in babica ni mogla prinesiti Katerini deklice."

"Fi-ju!" je sam pri sebi požvižgal Kolja. "Ali pa, veš kako: prineso jih že odkod, a samo tistim, ki se omožijo."

Kostja je pazljivo gledal Nastjo ter globokomurno poslušal in premišljeval.

"Kako si neumna, Nastja," mu je rekel zdajci odločno in brez razgretosti, "kako pa more imeti Katerina otročička, ko ni omožena?"

Nastja se je strašno razvnela.

"Ničesar ne razumeš," mu je razdraženo segla v besedo; "morda je pa imela moža, samo da ji zdaj sedi v ječi, ona pa je med tem rodila."

"Mar ima moža, ki sedi v ječi?" je važno vprašal odločni Kostja.

"Ali pa veš kaj," ga je vneto prekinila Nastja, ki je mahoma zavrgla in pozabila svojo prvo podmeno, "ona nima moža, prav imaš, toda rada bi se omožila, nu, in je jela misliti na to, kako se bo omožila, mislila je, mislila, neprestano mislila, tako dolgo, da je dobila—ne moža, ampak otročička."

"Nu, morda je bilo tako," je premagan pristal Kostja, "a tega prej nisi rekla, kako naj bi bil potem vedel?"

"Nu, otročička!" je dejal Kolja in stopil k njima v sobo, "nevarna ptička sta, kakor vidim!"

"Perezvon je tudi z vami?" se je nasmehnil Kostja ter jel tleskati s prsti in klicati Perezvona.

"V zadregi sem, otroka," je važno pričel Krasotkin, "in vidva mi morata pomoči: Agafja si je gotovo nogo zlomila, ker je še vedno ni na izpregled, to je kakor enkrat ena, a jaz moram nujno nekam iti. Ali me pustita z doma ali ne?"

Otroka sta se v skrbeh spogledala in njiju nasmejana obraza sta jela izražati strah. Sicer pa še nista povsem razumela, kaj hoče od njiju.

"Ali ne bosta razposajena, ko me ne bo doma? Ne bosta lezla na omara, da si polomita noge? In jokala od strahu, ker bosta sama?" Na obrazih otrok se je izrazila strašna tesnoba.

"Zato bi vama pokazal nekaj lepega, majhen meden topič iz katerega lahko streljata s pravim smodnikom."

Obraza malih dveh sta se mahoma zjasnila. "Pokažite nama topič," je ves sijoč izpregovoril Kostja.

Krasotkin je segel z roko v svojo torbico, potegnil iz nje majhen bronast topič in ga postavil na mizo.

"Pokažite, kakopak! Glej, na koleših je." Tako govorec je pogledal igrsko, da je zdržala po mizi. "In strelja tudi. S šprihom ga nabiješ pa strelja."

"Pa ubije, kogar zadene?"

"Vse ubije, samo nameriti ga je treba." Krasotkin je razložil, kam je treba nasuti smodnika, kam zabiti svinčenko, pokazal zaigralno luknjico in povedal, da top po strelu odskoči. Otroka sta ga s silno napetostjo poslušala. Posebno ju je iznenadilo to, da odskoči.

"A smodnik imate?" je povprašala Nastja.

"Imam."

"Pokažite nama tudi smodnik," je zategnila s prosičnim smehljajem.

Krasotkin je iznova segel v torbo in potegnil iz nje majhen mehureček, v katerega je bilo res nasutih nekaj zrn pravega smodnika, v papirnem zavitku pa je imel nekaj šprihovitih zrnc.

Odvezal je mehur in si stresel malce smodnika na dlan.

"Vidita, samo da ni kje v bližini ognja, drugače bi se utegnil vneti in bi nas vse pobil," ju je opozoril Krasotkin, da bi bil učinek večji.

Otroka sta ogledovala smodnik s pobožnim strahom, ki je delal naalado še večjo. Toda Kostji je bolj ugajal šprih.

"Ali šprih ne gori?" je vprašal.

"Šprih ne gori."

"Podarite mi malce špriha," je rekel s prosičnim glaskom.

"Malce špriha ti dam, na, vzemi ga, samo svoji mami nikar ne pokaži, dokler se ne vrnem, drugače bo mislila, da je smodnik, in bo od strahu umrla, vaju dva pa natepla."

"Mama naju nikoli ne tepe s šibo," je takoj pripomnila Nastja.

"Vem, rekel sem samo zato, da je lepše slišati. In tudi mame nikar nikoli ne varajta, samo to pot — dokler se jaz ne vrnem. Nu, otročička, ali lahko grem ali ne? Ali ne bosta plakala od strahu, če me ne bo doma?"

"Pla-ka-la bo-va," je zategnil Kostja, praviljaje se na jok.

"Plakala bova, prav gotovo bova plakala!" je z boječo hlastnostjo povzela tudi Nastja.

"Oh, otroka, otroka, kakšna sitnost je z vama. Bog pomagaj, ptička, treba bo žditi pri vaju kaj vem kako dolgo še. In čas hiti, čas hiti, uhi!"

"Dajte, ukažite Perezvonu, naj se napravi mrtvega," je poprosil Kostja.

"Nu, kaj hočemo, tudi k Perezvonu se bo treba zateči. Semkaj, Perezvon!" In Kolja je jel ukazovati psu, ta pa delati vse, kar je znal. Bil je kosmat pes, velik kakor navaden hišni čuvaj, z nekam lisastosivo dlako. Z desnim očesom je krivo gledal in levi uhelj je imel kdo ve odkod natrgan. Cvilil je in poskakoval, prošil, hodil po zadnjih nogah, metal se na hrbet in molil vse štiri v zrak ter nepremično ležal, kakor da je mrtev. Med to poslednjo umetnijo so se odprla vrata in Agafja, debela dekla gospe Krasotkine, štiridesetletna seljkinja s kozakovim obrazom, se je pokazala na pragu, v roki je imela vrečo z živili, ki jih je bila nakupila na trgu. Stala je in se zagledala v psa, držeč vrečo v pobešeni roki. Čeprav je Kolja preje tako nestrpno pričakoval Agafje, vendar ni prekinil predstave; zdržal je Perezvona določeni čas kakor mrtvega in mu šele nato požvižgal; pes je planil kvišku in jel poskakovati od radosti, da je storil svojo dolžnost.

"Viš ga, psa!" je modro izpregovorila Agafja.

"Kaj pa ti, ženski spol, ali si se zakasnila?" je preteče vprašal Krasotkin.

"Ženski spol, viš ga, gobana!"

"Gobana?"

"Kaj pa si drugače? Kaj je tebi do tega, če sem se zakasnila? Je že moralo biti tako, če sem se," je godrnjala Agafja in jela šariti okoli peči, a nikakor ne z nejevoljnim in jeznim glaskom, ampak narobe, z zelo zadovoljnim, kakor bi jo veselila prilika, da se z veseljem gospodkom nekoliko obregne drug ob drugega.

"Poslušaj, lahkomišelnica starka," je pričel Krasotkin vstajaje iz divana, "ali se mi lahko zakolneš na vse, kar je svetega na zemlji, in še na kaj, da boš v moji odsotnosti neumorno pazila na otročaja? Z doma moram."

"Se tega je treba, da bi se ti zaklinjala!" se je zasmejala Agafja. "Pazila bom tudi tako."

"Ne, samo če se mi zakolneš na večno zveličanje svoje duše. Drugače ne pojdem nikamor."

"Pa ne hodi. Kaj to meni mar? Zunaj je mraz, sedi rajši doma."

"Otroka," se je Kolja obrnil k malčkoma, "ta ženska ostane pri vaju, dokler se ne vrnem jaz ali vajina mama, zakaj tudi ona bi morala biti že davno doma. Razen tega vama bo dala kaj za zajtrk. Ali jim boš dala, Agafja?"

"Lahko da."

"Do svidenja, ptička, s potolaženim srcem odhajam. Ti pa, babica," je polglasno in resno izpregovoril, ko je šel mimo Agafje, "nadejam se, da jima ne boš klatila običajnih babjih neumnosti zastran Katerine Ivanovne; prizanesi nežni mladosti. Semkaj, Perezvon!"

"Tak hodi že z Bogom," se je kar jezno obregnila Agafja. "Ali je smešen! Tebe, tebe bi bilo treba naščakati za take besede."

(Dalje prihodnjik.)

— Dober dan, gospod Simo.

— Ampak jeli res, gospod pomočnik, da kani gospod načelnik letos v Beograd, radovedno vpraša tajnik.

— Da, da — važno odgovori pomočnik — da, mora na pot, pravil mi je o tem, mora.

— Saj je tudi treba. Resnično treba — dostavi tajnik in se vrne v svojo pisarno, da ponovi isti opravke, ki sta ga bila že izvršila načelnik in pomočnik.

Komaj srkne prvi požirek kave, vstopi pisar, ki prinaša nekakšne akte pod pazduho.

— Kaj je, gospod Pero?

Kakšni akti so to?

— No, nič nujnega, lahko še ostane, saj lahko tudi pozneje pridem.

— Dobro, dobro... Pa prinesite kasneje.

— Ali, kaj sem hotel reči... Če dovolite... Mar je res da kani gospod načelnik letos v Beograd?

— Da, gospod Pero, pravkar mi je gospod pomočnik pravil o tem. Šel bo, šel.

Pisar se umakne v svojo kancelijo obenem z akti, sede za pisalno mizo in se zamisli, tako se zamisli, da mu cigareta dogori do prstov. In ko se zdrzne, opazi, da stoji pri vratih njegove sobe praktikant Sreta. Ne, pisar Pera sploh ni čutil, kdaj je praktikant odprl vrata in vstopil.

— Kaj je, gospod Sreta?

— Nič, prosim, prišel sem pogledat, če je kaj dela.

— Pa... bo že kaj, bo že, pokličem vas.

— Lepo — odvrne Sreta in se umakne, odpre vrata, že stopi na prag, pa postane pri odprtih vratih.

— Kaj je — vpraša pisar — mar mi imate še kaj povedati?

— Da, če dovolite.

— Povejte, da čujem.

Praktikant Sreta se vrne, zapre vrata za seboj in pristopi k pisalni mizi.

— Govori se, da kani gospod načelnik letos v Beograd.

— Pa?

— Pa... hotel sem vprašati, če je to res...

— Res je, gospod Sreta.

— Hvala, vam, velika vam hvala. Oprostite, da sem bil tako svoboden.

Zdaj se tudi Sreta umakne v svojo kancelijo dobro informiran. Ni niti treba pripovedovati, da je on nato obvestil policaje.

Tisti večer al je gospod Sreta, praktikant, kuhal črno kavo in je takole razmišljal v svoji sobici:

— Bože moj, eto, gospod načelnik gre v Beograd in se bo tam pogovarjal z gospodom ministrom, o gotovo se bo pogovarjal. Kako je srečen, denar ima, dopust je dobil in s samim gospodom ministrom je znan. Blagor mu. Bože, ko bi hotel tudi za mene reči kakšno besedo. E, ko bi on le hotel...

In zdajci mu je zavrela kava in se je dimila in jo je hitro vzel z ognja, jo polil s hladno vodo, da se je ustanovila, sam pa je naslonil glavo med dlani in je dalje razmišljal:

— Trinajst let sem že praktikant. Nikoli nisem bil kaznovan, res pravično bi bilo, da me povišajo. Mar nisem boljši, kakor mnogi drugi? Mar nisem bil že tolikokrat pohvaljen, mar mi ni gospod načelnik nekoč sam rekel pred vsemi, da sem najmarljivejši uradnik?

In tako je gospod Sreta razmišljal, razmišljal, dokler se ni spomnil kave, ki se je že popolnoma ohladila in jo je vnovič pristavil k ognju.

Nu, naslednji dan vzame gospod Sreta akte, ki jih je večeraj prepisal in jih ponese pisarju v pregled. Pregledovala sta, pisala, popravljala, delala in naposled končala. In ko sta končala, prične Sreta govoriti, kakor si je bil to sinoči pri kuhanju kave zamislil.

— Hotel sem vas nekaj vprašati, gospod Pero.

Pisar se vstopi in ga pogleda izpod obrvi.

— Kaj je takega?

— Pa, povejte mi, prosim vas, iskreno: ali ste zadovoljni z menoj? Ali vam služim pošteno in marljivo?

— Jaz sem zadovoljen, gospod Sreta.

— E, lepo. Ali je pa tudi pravično, da kar takole ostanem vse življenje praktikant?

— Ne, ni pravično, ali... saj veste, kako je... usoda!

— Ne usoda, marveč prilika. Treba je samo najti priliko. Sodim pa, da boljše prilike, kakršna je zdaj, ne bo nikoli več.

— Kakšna sedanja prilika?

— Pa, eto, gospod načelnik potuje v Beograd, tam se bo pogovarjal z gospodom ministrom, ali ne?

— Da, govoril bo z njim.

— E, vidite, ko bi mi vi hoteli storiti...

— Jaz, kaj bi vam mogel jaz storiti? — iznenaden vpraša pisar.

— O, lahko bi mi storili uslugo, če bi le hoteli. Recite gospodu tajniku zame kakšno dobro besedo.

Pisar se malo zamisli, potem veselo priklama.

— Bom, gospod Sreta, bom spregovoril. Pravično je, da napredujete, čisto pravično. Še zdajle bom govoril. Verjemite, da se bom bratako zavzel za vas.

Sreta hvaležno stisne pisarju roko, pisar pa naravnost k tajniku:

— Nečesa bi vas rad prosil, gospod tajnik.

— Prosim, kaj pa želite.

— Pa tale reč, v kateri bi mi vi lahko pomagali, če ste pri volji...

— Prosim, zakaj pa ne, samo če je mogoče.

— Vidite — nadaljuje pisar — gospod načelnik potuje v Beograd, tam bo govoril tudi z gospodom ministrom in ni dvoma, da mu bo poročal tudi o svojem uradništvu: Pa vidite, vi bi lahko govorili zame, saj že šest let nisem napredoval. Sodim pa, da si to zaslužim. Z ničemer nisem pokazal, da bi tega ne bil vreden.

— O, z ničemer — hitro pristavi tajnik — kar se tega tiče, ste se res dobro spomnili, to je zares ugodna prilika, ko gre gospod načelnik na pot. Glejte, jaz se tega sploh ne bi bil spomnil. Samo... gospodu načelniku samemu ne morem govoriti o tem.

— Ne, saj ni treba njemu, recite le besedo gospodu pomočniku.

— Temu pa lahko. Temu pa...

— Prosim vas, storite.

— Bom. — Tajnik ponudi pisarju desnico, čvrsto mu je stisne. — Evo, imam pravkar nekatere akte za podpis, ta trenutek stopim k pomočniku, in, verjemite, takoj bom govoril z njim.

— O, iz vsega srca sem vam hvaležen.

In pisar se zadovoljno smehljaje umakne v svojo kancelijo, a tajnik se z akti poda k pomočniku.

— Je treba kaj podpisati? — vpraša pomočnik pa mu je videti, da kar težko vzame pero v roko.

— Bilo bi. Kakšni dve tri stvari, ki pa lahko tudi ostanejo. Ni nujno.

— Nu, naj pa ostanejo, dokler ne bo še kaj novega za podpis.

— Da, bom pa pozneje prinesel. Toda... rad bi vas nekaj naprosil. Malenkostna usluga, ki pa mi jo lahko storite samo vi, če hočete.

— A kaj naj bi to bilo?

— Pa, če bi hoteli spregovoriti z gospodom načelnikom o meni, zdaj gre v Beograd, pa bi me lahko tam priporočil gospodu ministru. Sami uvidite, da bi že moral napredovati za pomočnika.

— Tja... prične pomočnik.

— Prosim, da se razumeva — hitro pristavi tajnik. — Ne kanim biti pomočnik tu na vašem mestu, Bog me obvari. Lahko grem v vsak drug okraj, zakaj pa ne? Okraj je okraj.

— Prav govorite — nadaljuje pomočnik, razvedrilo se mu je celo — res bi moral napredovati, sposobni ste in spretni, od vsega srca bom govoril gospodu načelniku. A kaj ne bi tega storil, v Beograd gre, seveda gre, govoril bo z gospodom ministrom, seveda bo govoril. Kaj ne bi spregovoril še za vas! Vi zaslužite, da se človek zavzame za vas.

— O, hvala vam, velika vam hvala za tako dobrotno sodbo, silno vam bom hvaležen, smatral vas bom za svojega dobrotnika.

— Prosim, prosim, gospod Sima, vi ste to zaslužili.

Zdaj se dvigne gospod pomočnik pa naravnost k načelniku.

— Nu, prav zato sem prišel, rad bi z vami govoril takole prijateljsko in da vas nečesa poprosim.

— E, česa pa gospod Lazo?

— Pa pravim... kako bi rekel, veste nekaj mi je padlo v glavo. Vidite, vi greste v Beograd in boste tam pri gospodu ministru. Pa pravim... lahko bi mi spregovorili o meni. Sodim, da je pravično in Bogu ljub, da tudi jaz že enkrat dobim svoj okraj. Ne morem biti celo večnost pomočnik, sami veste da ne, zdaj je že enajsto leto, pa sodim, da tudi vi niste daljšo dobo čakali...

— Nisem — odgovori ravno dušno gospod načelnik — bil sem samo sedem let pomočnik.

— Sedem? Vidite, jaz pa enajst.

— Da, da, dolgo čakate, pravično bi bilo, da dobite okraj.

— E, kaj torej ne bi spregovorili, ko se ponuja tako lepa prilika.

— Bom, bom, gospod Lazo, bom. Potrebno je, potrebno. Kaj ne bi spregovoril!

In se je približal čas odhoda. Gospod načelnik je že dva dni prej šel po vseh hišah, oglašal se je v trgovinah, da se poslovijo. In mnogi so objubili, da pojdejo nekoliko iz mesta zavoljo spremstva.

In ko se je približalo jutro odhoda, je stal pred arekim načelstvom voz, policaji so naložili seno in razgrnili preproge, pa

otepali blazine, k žebju sta bila privezana dva osedlana konja, da bosta dva policaja spremljala gospoda načelnika kakšni dve uri daleč iz mesta. Pred vrati so se zbrali prijatelji, mnogi pa so odšli že naprej peš do prve krčme zunaj mesta. Nekateri se peljejo na vozovih, prvi se je odpeljal gospod prota, z njim se bo potem vrnila gospa načelnikova, nato pomočnik, sekretar in pisar na enem vozu, pa profesor in gospa profesorova, pa gazda Mihajlo, trgovci, in mnogi drugi... Praktikant Sreta je odšel peš.

Prispel je slednjič tja pred krčmo načelnikov voz in gospod načelnik je z drugimi popil črnkavo, nato se je pričelo posvajanje. Gospod načelnik je še enkrat stisnil roko gospodu pomočniku in mu šepnil v uho: "Ne bom vas pozabil!"

Pomočnik zaupno povede tajnika na stran in mu šepne na uho: "Rekel mi je, da ne bo pozabil!"

Tajnik zaupno odvede na stran pisarja in mu zašepče: "Rekel mi je gospod načelnik, da vas ne bo pozabil."

Pisar odvede zaupno na stran praktikanta Sreto in mu zašepče: "Gospod načelnik je rekel: ne bo vas pozabil!"

Voz gospoda načelnika je odhitel skozi prah po cesti, a praktikant Sreta je srečen in zadovoljen krenil peš nazaj v mesto poln upanja na bodoče napredovanje.

Po načelnikovem odhodu je minil dan, dva, trije, minil je teden, minila sta bogme dva. In lepega dne, po dveh tednih je prejel gospa Persa od načelnika iz Beograda naslednjo brzojavko:

— Napredoval sem, javi to mojim prijateljem in mojemu uradništvu.

In gospa Persa je razširila novico po mestu in po pisarnah.

In ni minil teden, ko je gospod načelnik sporočil, da se vrača. Sprejeli so ga, kakor so se bili od njega poslovili. Gospod prota na vozu in pomočnik s tajnikom in pisarjem na vozu in policaji na konjih in praktikant Sreta peš.

Približal se je načelnikov voz, poljubil je gospod načelnik gospo Perso in ostale, sprejel je od prijateljev in uradništva čestitke k napredovanju, pa je poklical pomočnika na stran, mu prijateljsko stisnil roko in mu šepnil na uho: "Govoril sem za vas, zabeležil vas je gospod minister."

Tudi pisar se je zahvalil in je poklical praktikanta Sreto na stran mu stisnil roko in mu šepetaje zaupal: "Gospod načelnik je govoril za vas, zabeležil vas je gospod minister."

Sreta se je ponizno zahvalil, celo dve solzi sta mu stopili v oči, peš jo je mahnil v mesto in se s potom premišljeval: "To sem se pa dobro spomnil, da nisem opustil tako lepe prilike."

VAŽNO ZA VSAKOGA

KADAR pošljete denar v stari kraj: KADAR ste namenjeni v stari kraj: KADAR šelite kupo iz starega kraja:

KARTE za vse izlete

Potniki z našim posredovanjem potujejo najceneje in zadovoljno. Denarne politike izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kursu.

V JUGOSLAVIJO V ITALIJO

Za 5.25... 100 Din Za 5.55... 100 Din

" 5.40... 200 " " 12.25... 200 "

" 5.20... 300 " " 17.00... 300 "

" 11.40... 500 " " 27.00... 500 "

" 22.00... 1.000 " " 57.00... 1.000 "

" 45.00... 2.000 " " 107.50... 2.000 "

Navedene cene se potrjujejo s prejemnim, kadar je kupa. Potovanja tudi denar hranimo in izvršujemo izplačila v dolarjih.

V Vašem lastnem interesu je, da plačate našo ceno in poljanite

SLOVENIC PUBLISHING CO.

(Glas Naroda—Travel Bureau)
216 West 18 st. New York, N. Y.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in je posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njihovih